

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma / sosionomi

Hannamari Halminen ja Helena Olli

MIELAKAN SEURAKUNTAKODIN PÄIVÄKERHOJEN MERKITYS LAPSI-
PERHEILLE

Opinnäytetyö 2012

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaaliala

HALMINEN, HANNAMARI

OLLI, HELENA

Mielakan seurakuntakodin päiväkerhojen merkitys lapsiperheille

Opinnäytetyö

38 sivua + 4 liitesivua

Työn ohjaaja

Lehtori Johanna Jussila

Toimeksiantaja

Kouvolan seurakunta

Marraskuu 2012

Avainsanat

seurakunta, päiväkerho, lapsiperhe, lapsen kehitys

Opinnäytetyön aihe on Mielakan seurakuntakodin päiväkerhojen merkitys lapsiperheille. Tutkimus toteutettiin Kouvolaissa Mielakan seurakuntakodin päiväkerhoissa, joissa toisessa oli 3-vuotiaita ja toisessa 4 - 6-vuotiaita lapsia. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää lasten ja vanhempien näkemyksiä ja mielipiteitä päiväkerhosta.

Opinnäytetyön alussa on teoriaa aiheeseen liittyen ja sen jälkeen kerrotaan työn toteutuksesta sekä tutkimustuloksista. Opinnäytetyö toteutettiin haastattelemalla lapsia ja jakamalla kyselylomakkeet vanhemmille. Lapsia oli kerhoissa yhteensä 20, joista kahata ei haastateltu ollenkaan. Vastausprosentiksi tuli näin ollen 90. Vanhempia oli 40, ja kyselylomakkeita palautui 21. Vastausprosentiksi tuli 53.

Opinnäytetyöstä käy ilmi, että vanhempien mielestä kerholla on merkitystä heidän perhe-elämäänsä. Vanhemmat kokivat muun muassa saavansa itselleen omaa aikaa lapsen ollessa kerhossa. Suurimpana hyötynä vanhemmat mainitsivat lapsen sosiaalisten taitojen kehittymisen.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Social Care

HALMINEN, HANNAMARI

OLLI, HELENA

The Meaning of Day Clubs to the Families in Mielakka
Parish Homes

Bachelor's Thesis

38 pages + 4 pages of appendices

Supervisor

Johanna Jussila, Senior Lecturer

Commissioned by

Kouvola Parish

November 2012

Keywords

parish, day club, families with children at home, child's
development

The topic of this Bachelor's Thesis is the meaning of day clubs to the families in Mielakka parish homes, and it was commissioned by Kouvola parish. There are two day clubs in Mielakka and in the other one the children are at age of three and from four to six in other day club. The aim of the analysis was to find out children's and parents' point of views and opinions about day clubs.

At the beginning of the study there is a theory concerning the topic. After that there is information about implementation of the study and about the results of the analysis. This study was put into practice by interviewing children and distributing a questionnaire to the parents. There were 20 children in the day club and two of them weren't interviewed at all. The rate of response was 90 per cent. There were 40 parents who received the questionnaires, and the rate of response was 53 per cent.

According to the results, it turned out that parents think that parish day clubs are important to their family life. Parents experienced that for example they get some time to be alone while children are at day clubs. The greatest benefit that parents mentioned was the development of a child's social skills.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	6
2	PERHEEN HYVINVOINTI JA PERHE-ELÄMÄ NYKYÄÄN	7
	2.1 Perheen rooli nykypäivän yhteiskunnassa	7
	2.2 Perheiden hyvinvointi	8
	2.3 Lasten hoitaminen kotona	8
3	SEURAKUNNAN LAPSI- JA PERHETYÖ	10
	3.1 Seurakunnan päiväkerhot	10
	3.2 Seurakunnan päiväkerhot Kouvolassa	11
	3.3 Vanhempien tukeminen	12
4	LAPSEN KEHITYS JA PÄIVÄKERHO SEN TUKIJANA	13
	4.1 Psykkinen kehitys	13
	4.2 Hengellinen kehitys	14
	4.3 Moraalinen kehitys	17
	4.4 Sosiaalinen kehitys	17
	4.5 Seurakunnan kasvatustehtävä	20
5	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	22
	5.1 Tutkimuskysymykset	22
	5.2 Aineistonkeruumenetelmät	22
	5.2.1 Haastattelut	23
	5.2.2 Kyselylomakkeet	25
	5.3 Analyysimenetelmä	26
	5.4 Eettisyys opinnäytetyössämme	27
	5.5 Muita tutkimuksia aiheeseen liittyen	28
6	TUTKIMUSTULOKSET	28

6.1 Mielakan seurakuntakodin päiväkerhojen merkitys 4 - 7-vuotiaiden vanhemmille	28
6.2 Mielakan seurakuntakodin päiväkerhojen merkitys 3-vuotiaiden vanhemmille	30
6.3 Mielakan seurakuntakodin päiväkerhojen merkitys 4 - 7-vuotiaille lapsille	30
6.4 Mielakan seurakuntakodin päiväkerhojen merkitys 3-vuotiaille lapsille	31
6.5 Yhteenveto	31
7 POHDINTA	32
LÄHTEET	35
LIITTEET	
Liite 1. Lupalomake lasten haastatteluihin	
Liite 2. Kyselylomake vanhemmille	
Liite 3. Haastattelukysymykset lapsille	

1 JOHDANTO

Tällä hetkellä seurakunnat Suomessa ovat joutuneet huonoon asemaan, josta kertoo suuri kirkosta eroamisluku. Vuonna 2009 Suomessa erosi kirkosta arviolta 43 700 henkilöä, ja vuonna 2010 noin 80 000 henkeä. (Kirkosta eroaminen jatkuu vakaana – puolivuotiskatsaus 2010.) Määrät ovat huolestuttavia, ja pohdimme eroamislukujen seurauksia kirkon kerhotoimintaan. Vaikuttaako kirkosta eroaminen tosiaan lasten elämään ja vievätkö kirkosta eronneet vanhemmat silti lapsensa seurakunnan kerhoon?

Perheiden hyvinvointi tai sen puute on ollut esillä mediassa viime vuosina ja siihen tarvitaan pikaista puuttumista. Seurakunnan lapsityön tulevaisuuden haasteena voidaan ajatella olevan ennaltaehkäisevän perhetyön kehittäminen. Siihen kuuluisi vanhemmuuden roolien tutkiminen, perhekoulutukset, avioparityöskentely ja perhettä tukevan kristillisen kasvatuksen kysymyksiin paneutuminen. Kirkon lapsi- ja perhetyössä on tullut esille myös tarve korjaavaan perhetyöhön. Avioerotilastot osoittavat karuja lukemia, ja se näkyy lasten ja perheiden arjessa. Esimerkiksi lasten ja aikuisten eroryhmille olisi tarvetta. Perheiden tukeminen kriisitilanteissa on tulevaisuuden haaste. (Alopaeus-Karhunen & Wennermark 2004, 17–23.)

Opinnäytetyömme aihe on Mielakan seurakuntakodin päiväkerhojen merkitys lapsiperheille. Tulemme tutkimaan merkitystä sekä lasten että vanhempien näkökulmasta. Tutkimuksemme on kvalitatiivinen eli laadullinen. Aiomme haastatella lapsia ja vanhemmille jaamme kyselylomakkeet. Mielakan seurakuntakodissa on kaksi päiväkerhoa, toinen 3-vuotiaille ja toinen 4 - 6-vuotiaille. Kerhoissa on yhteensä kolme ohjaajaa.

Kiinnostuimme aiheesta, koska meillä molemmilla on kokemusta vastaavista kerhoista lapsuudesta. Aihe tuntui mielenkiintoiselta ja oli ajankohtainen. Halusimme tuoda seurakunnan kerhotoimintaa näkyvämmäksi ja selvittää kerhon eri merkityksiä. Koemme työllämme olevan merkitystä meille itsellemme, perheille ja seurakunnan päiväkerhojen ohjaajille. Tutkimuksellamme voi olla merkitystä ja hyötyä laajemmaltikin Kouvolan seurakunnan lapsi- ja perhetyöhön. Toivomme, että muissakin seurakunnan yksiköissä tutustuttaisiin työhömmme ja työ herättäisi mahdollisesti uusia ajatuksia. Ollisi hienoa, jos työmme voisi saada myös työntekijät pohtimaan omaa työtään monesta eri näkökulmasta.

Työmme aluksi kerromme teoriaa perheiden hyvinvoinnista ja perhe-elämästä sekä lapsen kehityksestä ja seurakunnan toiminnasta. Sen jälkeen kerromme opinnäyte-työmme toteutuksesta sekä tutkimuksemme tuloksista. Lopussa pohdimme muun muassa työskentelymme sujuvuutta, omaa ammatillisuuden kehittymistä sekä tutkimuksemme tuloksia. Pohdimme myös sitä, että mitä olisimme voineet tehdä työssämme toisin ja arvioimme käyttämäämme kirjallisuutta.

2 PERHEEN HYVINVOINTI JA PERHE-ELÄMÄ NYKYÄÄN

2.1 Perheen rooli nykypäivän yhteiskunnassa

Nykypäivän yhteiskunnassa puhutaan paljon yksilöllisyydestä, myös perheen kohdalla. Ei ole enää niin tiukkoja normeja esimerkiksi ihmisen elämänkulkuun liittyen kuin vuosikymmeniä sitten. Nykyään on yksilöllistä, missä vaiheessa perustaa perheen, lähteekö kenties aikuisiällä vielä koulunpenkille, eroaako, meneekö uudelleen naimisiin, onko lapsia yksi vai viisi. Vuosikymmenien takainen ajatus ihanteellisesta ydinperheestä on jäänyt taka-alalle, uusperheiden ja yksinhuoltajaperheiden syrjäyttämänä. On huolestuttavaa, jos individualismin ihailu uhkaa huolenpidon ja yhteisöllisyyden arvoja. Individualismissa korostetaan yksilöä - yksilön vapautta valintoihin ja yksilön pärjäämistä, mutta tällöin yhteisöön kuulumisen ja yhteisön jäsenistä huolehtiminen saattaa unohtua. Toisaalta yksilöllisyys antaa vapauksia - aiemmat tiukat normit ja traditiot eivät enää hallitse ihmistä. On myös tärkeää nähdä lapsen yksilöllinen ainutkertaisuus. (Kolbe & Järvinen 2002, 68–71.)

Merja Korhonen kirjoittaa artikkelissaan Aina oli joku kotona, että suomalaisen kotikasvatuksen historiaan verratessa voisi sanoa nuorissa sukupolvissa (eli nykyisissä vanhemmissa) olevan tietoisempaa ja vastuullisempaa vanhemmuutta kuin menneinä vuosikymmeninä. Korhosen mukaan vanhempilapsisuhteessa on nykyään enemmän vastavuoroisuutta ja lapsen mielipidettä kuunnellaan. Toisaalta tämän voi ajatella myös negatiivisena asiana: lapsen kanssa neuvotellaan kenties liikaakin sellaisissa tilanteissa, joissa vanhemman voisi ajatella määrävän ja näin opettavan lapselle, ettei kaikkea saa mitä haluaa. Korhonen nostaa esille mielenkiintoisen kysymyksen: miksi vanhemmuus sekä kaikinainen opettaminen ja kasvattaminen on käynyt niin vaikeaksi ja vaativaksi? Kasvatuskulttuuri on eittämättä muuttunut vuosikymmenten ja -satojen myötä, mutta niin on muuttunut ympäröivä kulttuuri ja yhteiskuntakin. (Korhonen 2002, 56–67.)

2.2 Perheiden hyvinvointi

Hyvinvointi terminä kattaa aineelliset elinolot, taloudellisen toimeentulon, terveyden, sosiaaliset suhteet, itsensä toteuttamisen ja onnellisuuden kokemisen. Hyvinvointiin kuuluu siis hyvin monta osatekijää. Terveyden- ja hyvinvoinninlaitoksen tutkimuksessa kerrotaan, että viime vuosikymmenten aikana suomalaislasten enemmistön hyvinvointi on parantunut monilta osin. Toisaalta pahoinvointi on yleistynyt osalla lapsiperheistä, ja pienelle vähemmistölle on kasautunut vaikeaa pahoinvointia. (Lammi-Taskula & Salmi 2009, 38–43.)

Perheestä sekä naisten roolista ja lasten hyvin- ja pahoinvoinnista on keskusteltu yhteiskunnassamme vuosikausia. 1990-luvun lama ja ihmisten muutto maalta kaupunkiin ovat yhteiskunnallisesti, ja toki myös yksilökohtaisesti, merkittäviä asioita. Ne ovat vaikuttaneet ihmisten elämään. Epävarmuus, juurettomuus, työn vaativuus, kilpailuhenkisyys, materialismi ja kuluttaminen ovat tätä päivää. Toisaalta arvostetaan yksilöllisyyttä ja sitä, että jokainen saa olla millainen haluaa. Toisaalta taas on paljon paineita siitä, millainen pitäisi olla, mikä on ristiriitaista. Kaiken tämän keskellä elävät myös suomalaiset perheet. Perhe ja sen hierarkia kenties hakee vielä muotoaan alati muuttuvassa maailmassa. Rakkaus ja välittäminen ovat kaiken murroksen keskellä asioita, joita jokaisessa perheessä tulisi vaalia. (Kolbe & Järvinen 2002, 247–249.)

Perheissä, joissa on pieniä lapsia, arki on usein kiireistä. Kiireisen arjen seurauksena myös parisuhde saattaa olla koetuksella, ja nykypäivänä vallitseva epävarmuus työstä ja toimeentulosta näkyy varmasti myös joidenkin lapsiperheiden arjessa. Erityisesti yksinhuoltajista pienten lasten kanssa arjen pyörittäminen saattaa tuntua välillä erityisen raskaalta. Oman lisänsä tuo se, että nykyään on yleistä, että perheiden isovanhemmat asuvat toisella paikkakunnalla, eikä lastenhoitoapua ja muuta kasvatuksellista tukea saada heiltä niin usein. Vanhempien on tärkeää muistaa huolehtia omasta hyvinvoinnistaan. (Torppa 2008, 73.)

2.3 Lasten hoitaminen kotona

Suomalaisessa yhteiskunnassa on aina arvostettu ja arvostetaan nykypäivänäkin työntekoa. Yhteiskunnassa vallitseva yleinen arvojen ilmapiiri antaa kenties kuvan, että korkeasti koulutettujen naisten ei tulisi jäädä kotiin lasten kanssa, vaan heidän taitojaan ja tietojään kaivataan työelämässä. Valinta kodin ja työpaikan välillä ei varmasti

ole helppo - merkitseehän kotiäitiys usein perheen tulotason heikkenemistä. Urakatko ja aikanaan määräytyvän eläkkeen aleneminen saattavat olla seikkoja, jotka kotiäitiydessä mietityttävät. (Ijäs 2009, 87–91.) Vuonna 2003 joka viides alle kouluikäisen lapsen äiti oli kotiäiti. (Lammi-Taskula & Salmi 2009, 52).

Vanhemmat joutuvat tasapainoilemaan työn ja perheen kanssa. Töissä käyvät vanhemmat voivat tuntea, ettei heillä ole niin paljon aikaa annettavanaan perheelle kuin he haluaisivat. Toisaalta työ koetaan myös perhe-elämää tasapainottavana asiana. Stakesin Hyvinvointi ja palvelut- hankkeen osana kerätyn lapsiperhekyselyn mukaan lähes puolet tutkimukseen osallistuneista äideistä koki laiminlyövänsä kotiasioita työn vuoksi, vastaavasti isistä runsas kolmannes koki samoin. Tutkimus toteutettiin vuonna 2006 ja siihen vastasi 2 864 vanhempaa. (Lammi-Taskula & Salmi 2009, 38–43.)

2000-luvulla lasten hoitamista kotona on alettu taas arvostamaan enemmän, useiden kotihoitoa puoltavien tutkimusten tuloksilla lienee vaikutusta. Etenkin alle kolmevuotiaalle lapselle kotia pidetään parhaana paikkana kasvaa ja kehittyä, sillä se on yleensä turvallinen ja rauhallinen kasvuympäristö. Lapsen hoitamista kotona puoltaa myös viime vuosina käydyt keskustelut suomalaisen päivähoiton laadusta. Päivähoitossa kritisoidaan suuria lapsiryhmiä, pitkiä hoitopäiviä ja henkilökunnan tiuhaa vaihtuvuutta. Suurissa päiväkotiryhmissä ongelmana saattaa olla esimerkiksi se, että niissä on liian paljon touhua, melua, kontakteja ja virikkeitä, mikä aiheuttaa lapselle stressiä ja aggressiivisuutta. (Ijäs 2009, 87–91.)

Terveys- ja hyvinvoinninlaitoksen vuonna 2007 julkaisemasta suomalaisten lapsiperheiden hyvinvointia selvittävästä tutkimuksesta käy ilmi, että vanhemmat toivoisivat enemmän vaihtoehtoja varhaiskasvatuspalveluihin. Vanhemmat toivovat nykyisen päivähoito-systeemin rinnalle joustavampaa, perhekohtaista varhaiskasvatusta. Tällöin lapsen varhaiskasvatus koostuisi esimerkiksi kerhotoiminnasta, minkä lisäksi siihen voisi kuulua esimerkiksi osa-aikahoitoa, avoimia varhaiskasvatuspalveluita ja kotihoitoa. (Kekkonen 2009, 168.)

Kotiäidin tai -isän on tärkeää muistaa huolehtia omasta jaksamisestaan. Vanhempi tarvitsee niin sanottua omaa aikaa, hengähdystauon vanhemman roolista. Onkin tärkeää, että vanhemmat saavat lapsen muualle hoitoon (esimerkiksi sukulaisille, tai vaikkapa juuri kerhoon) silloin tällöin. Toisaalta vanhempien ei tule unohtaa sitäkään, että myös lapsen kanssa voi harrastaa yhdessä. (Ylitalo 2007, 93–99.)

3 SEURAKUNNAN LAPSI- JA PERHETYÖ

Seurakunnan perhetyöhön kuuluu monipuolisesti erinäistä toimintaa. Seurakunta järjestää muun muassa aikuinen-lapsi-kerhoja, avoimia perhekerhoja, perheleirejä, harrastekerhoja sekä erilaisia tapahtumia ja retkiä. Tällaiset perhetyön eri muodot antavat virikkeitä ja tukevat uskonnollista kasvua. (Alopaeus-Karhunen & Wennermark 2004, 22.)

Seurakunnan lapsityön voidaan ajatella olevan kolmiulotteista. Nämä ulottuvuudet ovat sosiaalinen, hengellinen ja pedagoginen. Työ on siis monialaista ja monipuolista, eikä työn luonteesta ole niin sanotusti ”vain yhtä totuutta”. Työn pedagoginen osuus on lasten ja nuorten kasvattamista ja opettamista, sosiaalinen osuus on yhdessä toimimista muiden kanssa ja hengellinen osuus teologisia asioita. Onkin tärkeää, että kirkko ottaa toiminnassaan lapsen ja nuoren kokonaisvaltaisesti huomioon. (Launonen 2008, 232–234.)

Seurakunnan järjestämässä lasten aamu- ja iltapäivätoiminnassa huomioidaan yleensä muun muassa kirkolliset juhlapyhät, raamatunkertomukset ja hengellinen musiikki. Näiden asioiden lisäksi yhdessä tekeminen ja arkinen yhdessäolo kuuluvat toimintaan. Nämä puitteet vastaavat lapsen perustarpeeseen tulla hyväksytyksi ja rakastetuksi. (Kettunen, Kyllönen, Mäki, Pitkänen, Pulkkinen & Pulkkinen 2004, 9.)

3.1 Seurakunnan päiväkerhot

Seurakunta on järjestänyt päiväkerhoja ainakin 1940-luvulta alkaen ja ajan saatossa toimintaa on kehitetty. (Alopaeus-Karhunen & Wennermark 2004, 17). Päiväkerhot on suunnattu nimenomaan 3 - 6-vuotiaille lapsille. Suomessa seurakunnan päiväkerhoissa käy noin 40 prosenttia 3 - 6-vuotiaista lapsista. (Kirkkohallitus / Kirkon kasvat-
tus- ja nuorisotyö.)

Kerhotoiminta luo lapsille ja samalla vanhemmille pysyvyyden tunnetta. Kerhojen kokoontumiset ovat säännöllisiä ja tapahtuvat samassa, tutussa ympäristössä. Parhaimmillaan kerho luo lapselle yhteisöllisyyden tunnetta, lapsi kuuluu johonkin ryhmään, jossa on kavereita. Kerho voi myös yhdistää vanhempia, kun vanhemmat tapaavat toisiaan tuodessaan ja hakiessaan lapsiaan. (Alopaeus-Karhunen & Wennermark 2004, 22.) Kerhoissa vanhemmat voivat kokea liittyvänsä lähiyhteisöön, johon

kuuluu yhteisöllinen kasvatus ja tukiverkosto. Lapsen edun mukaista olisi se, että vanhempien ja kerhon työntekijöiden välillä olisi yhteinen arvoperusta, yhteiset suhtautumistavat ja pelisäännöt. (Airola & Tarsalainen 2003, 41.)

Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämissuunnitelmassakin todetaan, että päiväkerhossa tulee toimia kumppanuudessa perheen kanssa. Lapsesta välittäminen, lapsuuden ilon kokemukset ja lapsen hengellisen herkkyyden vaaliminen painottuvat seurakunnan päiväkerhossa. Päiväkerhon myötä lapsi alkaa rakentaa mielikuvaa seurakunnasta, johon kuuluu. (Lapsi on osallinen – kirkon varhaiskasvatuksen kehittämissuunnitelma 2008, 16.)

3.2 Seurakunnan päiväkerhot Kouvolassa

Kouvolassa sijaitsevan Mielakan seurakuntakodin toimipisteessä päiväkerhotoiminta on alkanut vuonna 1986. Nykyään tiloissa toimii kaksi päiväkerhoa: toinen kerho on 3-vuotiaille ja toinen 4 - 6-vuotiaille lapsille. Tällä hetkellä pienempien lasten ryhmässä käy kahdeksan kerholaista ja isompien ryhmässä 12. Molemmilla kerhoilla on sama ajankohta, maanantaisin ja torstaisin aamulla yhdeksästä yhteentoista. Työntekijöitä kerhoissa on yhteensä kolme. Kerhonojajalla täytyy olla lapsi- ja perhetyön perustutkinto (120 ov), jonka ammattinimike on lastenohjaaja. (Äikäs 2012.)

Kouvolan seurakunnan 3 - 6-vuotiaille lapsille suunnatut päiväkerhot kokoontuvat kaksi kertaa viikossa, kahdeksi tunniksi kerrallaan. Kerhot ovat avoimia eivätkä maksa mitään. Seurakunnan päiväkerhoja järjestetään Kouvolassa seitsemässä eri toimipisteessä: Eskolanmäessä, Käpylässä, Lehdokin seurakuntakodissa, Mielakan seurakuntakodissa, Nuorisotalolla, Rekolan kerhohuoneella sekä Sarkolan seurakuntakodilla. Kaikki kerhot kokoontuvat joko maanantaisin ja torstaisin tai tiistaisin ja perjantaisin, kellonaika on joko 9–11 tai 12–14. Ryhmät perustetaan syksyisin, jolloin kerhokausi alkaa. Myös kesken kauden voi kuitenkin tiedustella kerhopaikkaa. (Päiväkerhot 3 - 6-vuotiaille.) Mielakan päiväkerhoissa kerhopäivät koostuvat pääasiassa hartaushetkistä, saduista, leikeistä, yhteisistä toimintatuokioista ja askarteluista. Leikkiä on sekä vapaan leikin muodossa että järjestettyjä leikkejä, esimerkiksi piirileikkejä. (Äikäs 2012.)

Päiväkerhoilla on kristillinen arvopohja, toiminnan lähtökohtana on lähetyskäsky Matteuksen evankeliumista. Kerhojen päätehtävä on kasteopetuksen antaminen lapsille.

Valtakunnallinen ”Lapsi on osallinen -kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisen asiakirja” on käytössä myös Kouvolan seurakunnassa. (Äikäs 2012.) Julkaisun ovat tehneet Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisryhmä ja Kirkon kasvatus- ja nuorisotyö ja se on julkistettu 3.3.2008. Tässä asiakirjassa kerrotaan muun muassa kirkon varhaiskasvatuksen lähtökohdista, nykytilanteesta, haasteista ja työn kehittämistavoitteista. (Lapsi on osallinen -kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisen asiakirja 2008.)

3.3 Vanhempien tukeminen

Vaikka päiväkerhossa käy vain perheen lapsi, työskentelevät kerhonohjaajat myös vanhempien kanssa. Päiväkerho-toiminnalla on tarkoitus tukea koko perhettä, eikä vanhempia näin ollen voida jättää työskentelyn ulkopuolelle. Vanhemmat ja kerhonohjaajat kohtaavat kerhopäivinä, kun vanhemmat tuovat lasta ja myös lasta hakiessa. Nämä ovat tärkeitä kohtaamisia; yhdessä vaihdetaan kuulumisia kerhopäivästä ja mahdollisesti muistakin asioista. Kuulumisten vaihtaminen ei välttämättä kuitenkaan aina onnistu. Se, että kaikki vanhemmat ovat hakemassa lapsiaan samaan aikaan ja he voivat olla kiireisiä, luo vanhempien ja ohjaajien kohtaamisille omat haasteensa. Tällöin on tärkeää, että on olemassa muita välineitä vanhempien ja ohjaajien kasvatuskumppanuuden tueksi. (Torppa 2008, 74.)

Kerhossa voidaan käyttää näiden kohtaamisten lisäksi reissuvihkoa, kasvun kansiota sekä vanhempainvarttia ja vanhempainiltoja. Olisi tärkeää, että ohjaajilla ja vanhemmilla olisi yhteinen kasvatusnäkemys ja heidän välillään vallitsisi luottamuksen ilmapääri. Jotta vanhempien kasvatustyylistä ja arvoista muodostuisi kuva, olisi ohjaajien tärkeää tutustua vanhempiin. (Kirkkohallitus / Kirkon kasvatus- ja nuorisotyö.)

Seurakunnan toiminnan piirissä käy lapsia erilaisista perhetaustoista ja joskus esimerkiksi päiväkerho on perheen ainoa kontakti seurakuntaan. Seurakunnan toiminnan piiristä saattaa löytyä vanhemmille tai vanhemmalle henkilö, jonka kanssa voi keskustella arjen asioista. Jotkut vanhemmat tarvitsevat kannustamista; työntekijän on tärkeää rohkaista vanhempia vanhemmuuden haasteissa ja olla heidän tukenaan tarvittaessa. Seurakunnan työntekijän on tärkeää ohjata vanhempi ammattiauttajan tukeen, jos tilanne sitä vaatii. Seurakunta voi auttaa perhettä kasvatuksen, diakoniatyön, perheneuvonnan, sielunhoidon ja hengellisyyden alueilla. (Torppa 2008, 73.)

Uskontoon, olipa kyseessä mikä tahansa uskonto, kuuluu aina jollakin tapaa yhteisöllisyys. Seurakunnan tapahtumissa tavataan toisia samalla tavalla ajattelevia. (Kinnunen 1996, 90.) Seurakunta järjestää erilaisia tapahtumia, ja kerho onkin perheelle yksi väylä saada kutsu tapahtumaan. Tällaiset perheille järjestetyt yhteiset tapahtumat ovat tärkeitä piristykksiä arjen keskellä silloin tällöin. (Torppa 2008, 73.)

4 LAPSEN KEHITYS JA PÄIVÄKERHO SEN TUKIJANA

4.1 Psykkinen kehitys

Lapsen psykkinen kehitys on tapahtuma, joka on kokonaisvaltainen ja jossa mitään vaihetta ei tulisi tarkastella pelkästään vaan yhtenä kokonaisuutena. Psykkinen kehitys on lähtökohta monille tapahtumille sekä poluille. Persoonallisuuden kehittyminen on tärkeää aikaa ajatellen esimerkiksi lapsen tulevaisuuden kokemuksista. Jos persoonallisuuden kehitys on sujunut yleisesti normaalisti varhaislapsuudessa, jo se auttaa ihmistä tulevissa kokemuksissa ja haasteissa. Persoonallisuus muodostuu ja kehittyy varhaiseen aikuisikään asti, eivätkä enää vaikuta tai muuta ihmisen persoonallisuutta niin suuresti kuin varhaislapsuudessa. Ei ole toki itsestään selvää, että niin sanottu huono lapsuus ja heikot sosiaaliset sekä psykkinet esikuvat ja mallit eli kasvatusvirheet johtaisivat jonkinlaisiin psykkinisiin häiriöihin myöhemmin. On kuitenkin tutkittu, että jos lapsi käyttäytyy esimerkiksi aggressiivisesti ja hänellä on selkeästi käyttäytymishäiriöitä, tulisi hänen saada hoitoa ennen kuin hän täyttää 10 vuotta, koska sen jälkeen tutkimustulokset ovat selkeästi huonontuneet. (Keltikangas-Järvinen 2010, 161 - 163.)

Kehittyessään persoonallisuus muokkaa ja kehittää monia asioita, kuten luonnetta, itsetuntoa, asenteita, arvoja sekä yksilön minuutta ja temperamenttia. Persoonallisuus on laaja-alainen ja yksilön ainutkertainen yhdistelmä psykkinisiä, fyysisiä sekä sosiaalisia ominaisuuksia. Kun vuorovaikutus on aktiivista perimän, ympäristön ja oman suuntautuneisuuden aktiivisena tuloksena ihmisen persoonallisuus kehittyy. (Horppu, Leppämäki & Nurmiranta 2009, 22.)

Temperamentti on yksi iso osa yksilön persoonaa. Se on niin sanottua ihmisten synnynäistä erilaisuutta ja se selittää hyvin yksilöiden välillä olevia eroavaisuuksia. Se on persoonallisuuden biologinen perusta. Temperamenttiin kuuluu valmiuksia ja synnynäisiä taipumuksia, jotka kaikki yhdessä muokkaavat ympäristön kanssa vuoro-

vaikutuksessa yksilön persoonallisuutta. Temperamenttia on havaittavissa jo pienessä vauvassa pian syntymän jälkeen ja se on suhteellisen samanlainen läpi elämän. Toki lapset ja aikuiset ilmaisevat asiat eri tavoin ja joskus sitä kannattaa yrittää myös muokata. Jos ihminen on esimerkiksi kovin äkkipikainen ja suuttuu helposti, voi sitä yrittää itsessään muuttaa. (Horppu, Leppämäki & Nurmiranta 2009, 23.)

4.2 Hengellinen kehitys

Päiväkerhossa ilman vanhempia käyminen on yksi askel lapsen itsenäistymisen polulla. Ennen päiväkerhoa tai sen rinnalla lapsi saattaa käydä esimerkiksi äiti-lapsi-kerhossa, mutta päiväkerhossa lapsi käy ilman vanhempia. Kun lapsi ei ole enää päiväkerho-ikäinen, saattaa hän jatkaa esimerkiksi vastaavassa seurakunnan kerhossa, joka on suunnattu kouluikäisille ja järjestetään iltapäivisin. Nämä valinnat, joita tehdään lapsen harrastusten suhteen, ovat tärkeitä tienviittoja lapsen myöhempää kasvua, kehitystä ja harrastuksia ajatellen. Lapsi saattaa innostua seurakunnan toiminnasta niin, että siitä tulee osa hänen elämäänsä myös nuoruudessa ja aikuisuudessa. (Kinnunen 1996, 100.)

On luonnollista, että hengellinen kehitys kulkee käsi kädessä psyykkisen kehityksen kanssa. Erityisesti ajattelun ja tunne-elämän kehitys sekä ulkoiset tekijät kuten koti, koulu, kaverit ja media vaikuttavat lapsen hengelliseen kehitykseen. Saara Kinnunen liittyy varhaislapsuuden ihmissuhteet Jumalan rakkauden kokemiseen. Kinnusen mukaan rakkautta ja hellyyttä vanhemmiltaan saanut lapsi liittyy myöhemmin nämä turvallisuuden tunteet Jumalan rakkauteen ja toisaalta taas kylmät ja etäiset vanhemmat saavat lapsen aavistelemaan Jumalankin olevan samanlainen. (Kinnunen 2011, 21–22.)

Ensimmäisinä ikävuosiaan lapsi mallintaa vanhempiensa suhtautumista uskonasioihin. Tämä kertoo ympäristön merkityksestä lapsen kasville ja kehitykselle. Jos vanhemmat tuovat uskonnon luonnolliseksi osaksi elämää jo lapsuudessa, omaksuu lapsi sen jo varhain. Tämän vuoksi uskonto-psykologiassa lapsen ensimmäisten ikävuosien uskonelämää kutsutaankin äiti-uskonnon vaiheeksi. Uskonnota tulee luonnollinen osa lapsen elämää, jos se on vanhemmillekin sitä. (Kinnunen 2011, 23.)

Leikki-ikäisen lapsen ajattelu on vielä varsin konkreettisella tasolla, eikä hän pysty uskonnollisten käsitteiden hahmottamiseen. Lapsi saattaa oppia uskonnollisia käsitteitä

ja niiden käyttämistä, mutta uskonnollisten sanojen ja asioiden ymmärtäminen tulevat pikkuhiljaa. Lapsen kehittyessä hän alkaa vähitellen ymmärtää asioiden syvällisemmät merkitykset. Alle kouluikäinen lapsi saattaa kuunnella mielellään Raamatun kertomuksia ja vertauksia, vaikkei asioiden syvällisempiä merkityksiä vielä ymmärtäisikään. Raamatun kertomusten luomat mielikuvat kuitenkin auttavat vahvistamaan lapsen uskonnon käsitystä, ja iän myötä lapsi oppii tulkitsemaan kertomuksia. Raamatun kertomukset saattavat synnyttää lapsessa erilaisia tunteita, muun muassa luottamusta Jumalaa kohtaan. Lapsi tarkkailee, miten aikuiset suhtautuvat Raamattuun, lapsi usein aistii aikuisilta Raamatun erityisyyden. Myös rukoilu voi vahvistaa lapsen käsitystä Jumalan voimasta ja tukea lapsen turvallisuuden tunnetta. (Kinnunen 2011, 23, 61.)

Pienen lapsen voi näin ollen olla vaikea hahmottaa Jumalaa henkenä. Sen sijaan lapsi näkee Jumalan konkreettisesti. Tämä on aivan luonnollista, mutta Kinnusen mukaan aikuisten ei kuitenkaan tule vahvistaa tätä lapsen konkreettista kuvaa Jumalasta esimerkiksi kertomalla minkä näköinen Jumala on. Sen sijaan lapselle tulisi kertoa Jumalan teoista sekä Jeesuksesta. Lapsen ajattelun kehityksen myötä myös hänen käsityksensä Jumalasta saa laajempia ulottuvuuksia. (Kinnunen 211, 23.) Vaikka lapsi ei vielä pystyisikään hahmottamaan uskonnollisia käsitteitä, voi uskonnon sisältöä välittää lapselle muiden tapojen kautta. Uskonnon toiminnallinen harjoittaminen, ulkoiset puitteet sekä tradition välittäjät puolestaan ovat lapselle merkityksellisiä. (Holm 2004, 43.)

Sanottaessa, että lapselle uskonnollisissa kokemuksissa ulkoiset puitteet ovat tärkeitä, tarkoitetaan, että lapsi saattaa ajatella kirkon olevan kaunis ja erikoinen rakennus. Kirkossa olo on juhlallinen ja lapsi tuntee kunnioitusta. Kirkkorakennus on usein suuri, ja siellä on kauniita elementtejä, kuten kukkia, kuvia ja kynttilöitä. Lapsi voi kokea kirkossa hartauden ja pyhyiden kokemuksia. Tällaisilla uskontoon liittyvillä kokemuksilla on suuri merkitys siihen, millaiseksi lapsi uskonnolliset asiat mieltää. Jos esimerkiksi kirkossa yhdessä rukousta luettaessa lapsi saa olla turvallisesti vanhemman sylissä, mieltää lapsi tämän turvallisuuden tunteen Jumalan läheisyyteen. Samoin esimerkiksi kotona iltarukousta luettaessa lämmin kosketus ja turvallinen olo sylissä voivat saada lapsen yhdistämään nämä asiat Jumalan hyvyteen. (Kinnunen 2011, 22–23.)

Lapsena koettuihin uskonnollisiin tapahtumiin liittyy usein vahvasti tunteita. Lapselle syntyy tunnekokemuksia erilaisista tilaisuuksista tai henkilöistä. Esimerkiksi mukava

pyhäkoulun opettaja, kirkon juhlallinen rauha tai joulukirkon tunnelma jäävät lapsena mieleen. Monesti kun aikuiset ihmiset muistelevat uskonnollisiin asioihin liittyviä lapsuusmuistoja, liittyvät muistot juuri tällaisiin tunnekokemuksiin. Lapsena mieleen jää siis enemmän tunnelma kuin puhuttu sana. Tämän vuoksi kerhossakin on tärkeää kiinnittää huomiota elementteihin, jotka luovat lämpöä, iloa ja pyhyttä. (Kinnunen 2011, 25.)

Saara Kinnunen toteaa, että lapsen uskon on sanottu olevan vilpittömimmillään 5 - 6-vuoden iässä. Tällä tarkoitetaan sitä, että lapselle on jo kertynyt tietoa siitä, millainen Jumala on, ja lapsi rakastaa Jumalaa vilpittömästi. Lapsi uskoo Jumalan kuulevan rukoukset ja vastaavan niihin. Viimeistään koulussa lapsi varmasti kuitenkin törmää sellaisiin ihmisiin, jotka eivät usko Jumalaan, mikä saattaa aiheuttaa lapsessa hämmennystä. (Kinnunen 2011, 28–29.)

Seurakunnan kerhoihin liittyy usein läheisesti musiikki; lasten kanssa lauletaan ja kuunnellaan lauluja. Lapsi nauttii musiikista, ja melodiat, rytmit ja sanat tarttuvat helposti mieleen. Lapsi voikin oppia uskonnollisia asioita hausalla tavalla musiikin kautta. Lastenmusiikkiin liittyy yleensä rento ja mukava ilmapiiri, yhteistä musiikkia harvoin syntyy kireässä ilmapiirissä. Yhdessä laulaminen ja hauskanpito jää yleensä helposti lapsen mieleen ja lapsi nauttii siitä. Laulut voivat myöhemmässä elämässä putkahtaa mieleen uudelleen ja niitä ja niihin liittyviä kokemuksia on mukava muistella. (Kinnunen 2011, 46, 110.)

On tärkeää, että lapsi kokee läheisten aikuisten arvostavan häntä, sillä silloin hän uskaltaa paremmin ilmaista uskoaan ja ajatuksiaan. Lapsen olisi hyvä saada pohtia häntä askarruttavia uskonnollisia asioita yhdessä turvallisen aikuisen kanssa, sillä lapsella on takuulla paljon kysymyksiä mielessään. Aikuinen voi vastata lapsen kysymyksiin kysymällä ensin lapsen omaa mielipidettä: ”Mitä itse tästä asiasta ajattelet?” tai ”Mitä toivot?”. Näin lapsi pääsee pohtimaan asioita syvällisemmin ja aikuinen kuulee lapsen näkemyksen. Hengellisiin asioihin voidaan lapsen kanssa tutustua paitsi keskustellen myös lapselle omimmalla tavalla, eli leikin lomassa. Mikä onkaan lapselle mukavampi tapa oppia uutta ja käsitellä mietityttäviä asioita kuin leikkiä aikuisen kanssa yhdessä? (Aalto & Gothóni 2009, 38-39.)

4.3 Moraalinen kehitys

Yksilön kyky erilaisten roolien ottamiseen ja erilaisiin näkökulmiin opettelu ovat moraalisesta kehityksen perustekijöitä. Se on osa sosiaalista ja kognitiivista kehitystä. Kun lapsi oppii sen, että näkökulmat ovat usein keskenään erilaisia, on se merkki lapsen kehityksestä. Tällöin lapsi on oppinut ajattelemaan asioita niin omasta kuin toistenkin näkökulmasta. Käsitys oikeasta ja väärästä on se yleinen lause, jota moraalista käytetään. Moraalin kehittyminen jo pienellekin lapselle on siis hyvin tärkeää ajatellen lapsen tulevaisuutta. Voisi sanoa, että ilman moraalialia ihminen ei piittaa säännöistä, muista ihmisistä eikä yleisestä järjestyksestä. (Horppu, Leppämäki & Nurmiranta 2009, 69–70.)

Lawrence Kohlbergin mukaan moraalin kehittämisessä on kolme tasoa. Ensimmäinen niistä on esimoraalinen, esisovinnainen taso josta puhutaan rangaistuksen ja tottelemisen moraalina. Jolloin käsitys oikeasta ja väärästä perustuu niihin teon seurauksiin, joiden tulokset voi nähdä heti. Toisella tasolla on sovinainen moraalialia, jota voidaan kuvata kiltin lapsen ja hyvien ihmissuhteiden moraalina. Kun arvioidaan oikeaa ja väärää lopputulokseksi nousevat päällimmäisenä yhteisön säännöt ja arvot. Kolmannella tasolla periaatteellisen tason moraalialia johon Kohlbergin mukaan aikuisetkaan eivät aina yllä. Tätä säätelevät samanaikaisesti yksilön omat periaatteet ja yhteiskunnan etu ja hyöty. Arvojen ja normien ristiriitojen ratkaisut ovat tässä moraalin tasossa tärkeitä sekä se, että yksilö hyväksyy normit jotka vallitsevat. (Horppu, Leppämäki & Nurmiranta 2009, 69–70.)

4.4 Sosiaalinen kehitys

”Sosiaalisella kehityksellä tarkoitetaan yksilön kehittymistä erilaisten ryhmien ja sosiaalisten yhteisöjen jäseneksi” (Horppu, Leppämäki & Nurmiranta 2009, 45). Sosiaalisen verkoston ja tuen merkitystä kehitykselle ei voi varmastikaan liikaa painottaa. Sosiaalisen vuorovaikutuksen lähtökohtana on lähipiirin vilpittön ja tukeva ilmapiiri. Luottamusta herättävä ja avoin tunnelma herättää lapsessa itseluottamusta sekä kykyä uskaltaa mennä sosiaalisiin tilanteisiin ja olla oma itsensä. Nämä seikat ovat avainasemassa lapsen itsetunnon ja minäkuvan muodostumisessa. Vuorovaikutus ja kommunikointi alkavat kehittyä lapselle jo hyvin varhain ja ovatkin taitoja, jotka juuri vahvistavat esimerkiksi lapsen ja vanhemman vuorovaikutusta. Lapsi oppii vuorovaikutuksessa hyvin monia välttämättömiä taitoja, kuten kompromissien tekoja, petty-

mysten sietoa sekä ystävyssuhteiden solmimista. (Parkkinen & Keskinen 2005, 18–19.)

Ihmisen myöhempi psykososiaalinen kehitys ohjautuu varhaisista vuorovaikutussuhteista. Peilaamalla itseään ja lähimpien ihmisten kanssa vuorovaikutuksessa ollessaan lapsi kehittyy sellaiseksi kuin hän on – omaksi itsekseen. Vaihteita on monia ja niiden laajuuden vuoksi tyydymme luettelemaan ne tähän: Ydinminän muotoutuminen (0 - 3kk), vuorovaikutuksellinen minä (3 - 6kk), itsen erottuminen muista (6 - 8kk), kiintymyssuhde ja minäkokemuksen vakiintuminen (8 - 12kk). (Horppu, Leppämäki & Nurmiranta 2009, 46–47.)

Sosiaalinen pääoma perustuu siitä, millaista lapsen ympärillä on. Siitä, onko lapsella rakastavia ja turvallisia aikuisia ympärillään tai sitten jotain aivan päinvastaista. Arvo- ja normiympäristön poikkeamat ja yhteisön tuki sekä yhteisön jäsenet ovat todella merkittävä ja suurin olennainen vaikuttaja lapsen sosiaalisessa kehityksessä ja pääomassa. Sosiaalinen pääoma koostuu näistä kolmesta vaikuttavasta tekijästä lapsen ympäristössä, jossa hän kasvaa ja elää: arvot ja normit, yhteisön tuki; sosiaaliset verkot ja luottamus. (Pulkinen 2002, 44.)

Sosiaaliseen alkupääomaan kuuluu kodin ihmissuhteet, normit ja luottamus perheenjäsenten kesken. Nämä lapsi saa useimmiten mukaansa kotoa. Kodin sosiaalinen pääoma koostuu ensinnäkin sosiaalisen toimintakyvyn kehityksen tukemisesta, joka säilyy aikuisikään asti. Se on yksi tärkeä lapsuudenkodin ominaisuus ja sitä tukevat myös vanhempien hyvä keskinäinen suhde sekä riittävään keskinäiseen vuorovaikutukseen perustuva lapsen hyvä suhde vanhempiinsa. Kodin sosiaalista pääomaa vahvistaa usein myös huolehtivaisuus, jota vanhemmat osoittavat lasta kohtaan sekä pidättäytyminen ruumiillisista rankaisemisista. (Ahonen, Lyytinen, Lyytinen, Nurmi, Pulkinen & Ruoppila 2007, 118–119.)

Lapsen perusluottamuksen syntyminen on hyvin merkittävää tulevia ihmissuhteita ajatellen. Ilman sitä ihmisen on vaikea luoda toimivia ihmissuhteita tulevaisuudessa. Perusluottamus syntyy siis jo varhaisissa ihmissuhteissa, jopa ennen syntymää kuuden viimeisen raskausviikon aikana. Tämä kuitenkin edellyttää sitä, että äiti ei ole stressaantunut ja raskaus on niin sanotusti täysin normaali ja äiti on tasapainoinen aikuinen. Jos esimerkiksi lapsen ruokintaa laiminlyödään, jo se vaikuttaa negatiivisesti pe-

rusluottamukseen. Lapsen hoito, joka ottaa herkästi lapsen tarpeet huomioon, rakentaa lapsen luottamusta muihin. (Pulkkinen 2002, 45.)

Ongelmanratkaisutaidot ja henkilökohtaisten päämäärien saavuttaminen ovat niitä valmiuksia, joita sosiaalisilla taidoilla tarkoitetaan. Niillä lapsi pystyy selviämään arkipäivän tilanteissa. Nämä tavat johtavat sosiaalisissa tilanteissa esimerkiksi siihen, että lapsi pääsee mukaan leikkiin. Tällainen toiminta vaatii lapselta empatiakykyä, jota pidetään taitona tehdä havaintoja toisten tunteista, ajatuksista ja aikomuksista sekä oman toimintansa seuraamusten arviointia ja ennakkointia. (Ahonen ym. 2007, 54.)

Kaverisuhteilla on suuri merkitys lapsen kehitykselle. Sosiaalinen kanssakäyminen ikätovereiden kanssa edesauttaa lapsen sosiaalista kehitystä. Ryhmässä toimiminen ja ryhmään kuulumisen kehittävät erinäisiä lapsen sosiaalisia taitoja, muun muassa oikeudenmukaisuutta ja tasavertaisuutta. Lapselle on tärkeää tuntea kuuluvansa erilaisiin ryhmiin, kuten perheeseen ja toveripiiriin. Ryhmään kuulumisen tuo yhteyden tunnetta ja yhteenkuuluvuutta ryhmän jäsenten kesken. (Coplan & Killen 2011, 154.)

Psykologipalveluiden kehittämissyksikön käsikirja lapsen toiminnallisen kehityksen arvioimiseksi on eritelty hyvin 3 - 4-vuotiaan sosioemotionaaliset toiminnot. Tuona ikäjaksona lapselle on kehittymässä kyky ymmärtää sosiaalisia tilanteita. Hän tarvitsee kuitenkin tiivistä aikuisen turvaa ja tukea myös emotionaalisesti sekä toimintojen onnistumiseksi ja kehityksen tueksi ohjausta. Näistä huolimatta lapsi pystyy silti toimimaan monissa tilanteissa itsenäisesti ja solmimaan sosiaalisia suhteita ja kontakteja. (Nieminen & Korpela 2004, 23.)

Pienen lapsen elämässä on luonnollisesti tärkein vuorovaikutussuhde aikuiseen. Mutta toisen ja neljännen ikävuoden välillä se alkaa laajentua ja lapsen kiinnostus ikätovereita kohtaan lisääntyy. Lapsi alkaa hakea toisilta lapsilta hyväksyntää ja huomiota. Kieli, ajattelu ja motoriset taidot kehittyvät sosiaalisten taitojen yhteydessä. Toisen kuunteleminen, itsensä ilmaiseminen ja vuoropuhelu ovat sosiaalisia perustaitoja, joita lapsi oppii myös tuona ikäjaksona. Lapsi osaa toimia vain hetkittäin arjen toiminnoissa ja sosiaalisissa tilanteissa yksin. Vaikka lapsi kuinka pärjäisi yksin, on vanhemman kookaikainen tuki ja läsnäolo välttämätön. Lapsen on tärkeää tiedostaa se, jotta hän pystyy kehittymään ja tarkastelemaan ympäristöään turvallisesti. Tuossa toisen ja neljännen vuoden iässä lapselle alkaa kehittyä vilkas mielikuvitus. Se voi tarkoittaa varovai-

suutta uusissa tilanteissa ja lisätä pelokkuutta. (Horppu, Leppämäki & Nurmiraanta 2009, 57.)

Hieman vanhempana 4 - 7-vuotiaana lapsen vastavuoroisuus kehittyä ja sosiaaliset taidot monimutkaistuvat. Toisten huomioon ottaminen ja toisten toiveiden ja tarpeiden ajattelu kehittyä. Jos lasta ohjataan yhteisvastuuseen, voi se alkaa jo tässä iässä. Lapset voivat muun muassa jakaa tavaroita ja osoittaa myötätuntoa. 4 - 5-vuotiaat osaavat jo selvittää ristiriitatilanteita itsekin, mutta tarvitsevat niihin silti kuitenkin aikuisten apua. He myös tietävät jo yleensä, miten kuuluisi käyttäytyä, mutta eivät tosin välttämättä vielä toimi sen mukaan. Tunteet voivat siis usein hallita käyttäytymistä suurelta osin. 6-vuotias on jo sisäistänyt ja oppinut suuren määrän arvoja, joita vanhemmat ja muut läheiset ovat hänelle kertoneet ja opettaneet. Lapsi osaa ilmaista omat mielipiteensä ja toimii hyvin sosiaalisissa tilanteissa ja ymmärtää niitä. Tuossa iässä lapsi harrastaa ja leikkii jo muiden lasten kanssa todella sujuvasti ja aikuisten tukemana osaa noudattaa yhteisiä sääntöjä. (Horppu, Leppämäki & Nurmiraanta 2009, 57.)

4.5 Seurakunnan kasvatustehtävä

Suomessa lapsella ja nuorella on oikeus saada uskontokasvatusta. ”Suomi on maailman ainoa maa, jossa uskonnollisen kasvatuksen asema on kirjattu myös lakiin Lasten päivähoitosta (1983)” kertoo Heljä Petäjä artikkelissaan Varhaiskasvatuksen uskontokasvatus. (Petäjä 2008, 121–124.) Päiväkerhot ja päiväkodit ovatkin kenties lapsen ensimmäisiä paikkoja, joissa hän saa uskonnollista kasvatusta, kodin jälkeen.

Seurakunta liittyy varhaiskasvatukseen kahdella tavalla: se tukee päivähoiton henkilöstöä heidän järjestämässään uskontokasvatuksessa (koulutus, mentorointi, materiaalien lainaaminen) sekä järjestää omaa avointa varhaiskasvatustoimintaa muun muassa kerhojen muodossa. (Petäjä 2008, 126.) Päiväkerhojen voidaankin sanoa olevan tavoitteellista kirkon varhaiskasvatusta. Kerhoissa pyritään vaalimaan lapsen kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä yhdessä lasten vanhempien kanssa toimien. (Kirkkohallitus / Kirkon kasvatus- ja nuorisotyö.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ohjaavat valtakunnallisesti varhaiskasvatustoimintaa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa mainitaan uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio, joka tarkoittaa käytännössä lapsen suuntaamista kohti uskonnollisia asioita ja ilmiöitä. Tämä tarkoittaa, että lapselle tarjotaan mahdollisuus

tutustua uskonnollisiin asioihin; ihmetellä, kysellä ja pohtia näitä asioita rauhassa. Lapsi saa tutustua uskontoon muun muassa leikin ja musiikin kautta - minkäänlaisia oppimistavoitteita ei aseteta. (Petäjä 2008, 121–124.) Esimerkiksi Mielakan seurakuntakodin päiväkerhossa lasten kanssa rukoillaan ja lauletaan joka kerhokerta. Rukous menee näin: ”Jeesus, ole lähellä niin kuin kädet tässä. Pidä huolta minusta ja koko elämästä.”

Seurakunnan päiväkerho tukee lapsen kehitystä monella eri osa-alueella, lapsi kehittyy siis kokonaisvaltaisesti. Tämä tarkoittaa fyysistä, psyykkistä, henkistä ja hengellistä kehitystä. Lapsen kehitys on yksilöllistä, ja jokainen lapsi kokee asiat eri tavalla sekä saa itselleen kerhosta erilaisia hyötyjä riippuen kehitystasosta ja elämäntilanteesta. Kerhossa on tärkeää olla hyvä ilmapiiri ja että lapsia arvostetaan. Se, että lapsi kokee olevansa hyväksytty, tukee hänen psyykkistä hyvinvointiaan. (Luukkonen 2008, 51, 57.)

Seurakunnan päiväkerhossa lapsi kohtaa ja pohtii hengellisiä asioita. Yhdessä muiden lasten ja kerhonohjaajan kanssa lapsi voi ihmetellä ja hiljentyä uskon asioiden keskeillä. Kerhossa lapsella on mahdollisuus hiljentyä ja keskittyä omiin tarpeisiinsa, jolloin elämys voi olla hyvinkin tärkeä. Yhteisyyden kokeminen yhdessä muiden kanssa on hyvin olennainen asia esimerkiksi hengellisissä hetkissä; ”Ollaan läsnä suhteessa itseen, toisiin ja Jumalaan”. (Luukkonen 2008, 62.)

Seurakunnan päiväkerho tukee lapsen moraalista kehitystä siten, että ryhmässä toimessaan lapsi harjoittelee yhteisten sääntöjen noudattamista ja toisten huomioonottamista. Sääntöjä voi tehdä yhdessä lapsen kanssa, mikä vahvistaa hänen osallisuuden kokemista. Kun kerhossa on lämminhenkinen ilmapiiri, lapsi voi kokea, että hänestä välitetään. Tämä luo pohjan hyvälle itsetunnolle ja auttaa moraalien kehittymisessä. Kerhossa opetellaan anteeksiantamista ja -saamista sekä oikeudenmukaisuutta. Kerhossa toisia huomioonottaessa myös myötätunto ja empatiakyky voivat kehittyä. (Luukkonen 2008, 64-66.)

Seurakunnan päiväkerhossa lapsen sosiaalista kehitystä vahvistetaan muun muassa järjestämällä paljon ryhmässä toimimista. Kerhon ilmapiiri vaikuttaa lapseen suuresti. Kun muut lapset ja aikuiset ovat tuttuja, voi lapsi tuntea olonsa turvalliseksi. Kerhoissa painotetaan sitä, että lapsella on oikeus leikkiin ja lapsenomaisuuteen. Vuorovaikutus muiden kanssa ja siihen kannustaminen on hyvin tärkeä asia kirkon lapsityössä. Myös

leikin kautta vuorovaikutustaidot kehittyvät. Muun muassa sääntöjen noudattaminen ja itsekuri vahvistuvat leikkiessä. (Torppa 2008, 30–31; Räsänen 2008, 300.)

5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

5.1 Tutkimuskysymykset

Tutkimuksemme tavoitteena oli selvittää seurakunnan päiväkerhojen merkitystä sekä vanhemmille että lapsille. Koimme tärkeäksi kummankin osapuolen äänen kuuluviin saattamisen. Näin ollen toivoimme saavamme laajemman käsityksen päiväkerhojen merkityksestä perheille. Tavoitteenamme oli myös saada perheet pohtimaan seurakunnan toiminnan merkitystä omassa elämässään.

Halusimme syventyä aiheeseen asiakaslähtöisesti, siksi suuntasimme ohjaajien sijasta kyselylomakkeet vanhemmille ja haastattelut lapsille. Pelkän kerhotoiminnan kuvailun sijaan halusimme tietoisesti selvittää juuri kerhon merkityksen.

Tutkimuskysymyksemme ovat seuraavat:

- Mikä on seurakunnan päiväkerhon merkitys lapselle?
 - Mitkä asiat ovat lapselle mieluisimpia kerhossa?
- Mikä on seurakunnan päiväkerhon merkitys vanhemmille?
 - Miksi vanhemmat valitsivat juuri seurakunnan kerhon?
- Mitä perheet - lapset ja vanhemmat - kokevat saavansa seurakunnan päiväkerhosta?

5.2 Aineistonkeruumenetelmät

Mielakan seurakuntakodin päiväkerhossa on yhteensä 20 lasta, joista 12 on isojen ryhmässä ja 8 pienten ryhmässä. Saimme kaikilta vanhemmilta luvan haastatella lasta, mutta yksi lapsista ei ollut kerhossa noina aikoina, jolloin toteutimme luvan kysymisen ja haastattelut. Lapsia oli siis paikalla noin 19 joka kerhokerta. Loppujen lopuksi

pääsimme haastattelemaan 18 lasta. Vastausprosentiksi tuli 90. Jokaiseen perheeseen jaettiin kaksi lomaketta eli yhteensä 38 kappaletta. Lomakkeita palautui takaisin meille 21 kappaletta, eli vastausprosentiksi tuli 53.

Toteutimme tutkimuksen haastatteluin ja kyselylomakkein. Lapsille käytimme aineistonkeruumenetelmänä yksilöhaastatteluja. Haastattelut olivat teemahaastatteluja eli puolistrukturoituja. Haastattelut ja kyselylomakkeet ovatkin laadullisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmiä. Niistä haastattelut ovat kvalitatiivisessa tutkimuksessa olleet päämenetelmänä. Aineistonkeruumenetelmiä ovat myös havainnointi ja erilaisiin dokumentteihin perustuva tieto. Erilaisia menetelmiä voidaan käyttää erikseen tai yhdisteltynä tutkittavan ongelman mukaan. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 205; Sarajärvi & Tuomi 2009, 71, 75.)

5.2.1 Haastattelut

Mietittyämme asiaa yhdessä päiväkerhujen ohjaajien kanssa, päätimme, että haastattelisimme molempia kerhoryhmiä. Näin pääsimme tutkimaan asiaa mahdollisimman laajasti. Ajattelimme etukäteen, että 3-vuotiaiden voisi olla vaikeampi vastata kysymyksiin. Tämän tiedostettuaamme, toteutimme haastattelut soveltaen ja lasten iät hyvin huomioon ottaen. Saimme mielestämme silti tarpeeksi tietoa pienemmiltäkin, vaikka he vastasivat suppeammin kuin isommat lapset. 4 - 7-vuotiaiden haastattelut sujuivat hyvin ja he vastasivat mielellään kysymyksiin. Vaikka kerhoryhmien välillä oli vain pieni ikäero, oli ryhmien vastauksissa kuitenkin huomattavissa eroa: 4 - 7-vuotiaiden vastaukset olivat syvällisempiä ja he pystyivät vastaamaan monipuolisemmin.

Laadimme haastattelukysymykset pohtien yhdessä tärkeitä teemoja. Kirjoitimme kysymykset ylös ja sovelsimme niitä haastattelujen aikana lapsesta ja tilanteesta riippuen. Esitimme myös lisäkysymyksiä, jos koimme sen tarpeelliseksi. Kirjoitimme vastaukset itsellemme ylös, koska se tuntui meistä luontevalta. Koska meitä on kaksi, olimme varautuneet siihen, että toinen haastattelee ja toinen kirjoittaa. Huomasimme, että vaikka lapset puhuivatkin, oli se kuitenkin sen verran ajoittaista ja leikin lomassa tapahtuvaa, että ehdimme haastattelemaan ja kirjoittamaan yksin.

Toteutimme haastattelut kolmena kerhopäivänä Mielakan seurakuntakodissa. Olimme mukana toiminnassa koko kerhopäivän ja haastattelimme lapsia sopivissa tilanteissa. Koimme tärkeäksi sen, että näimme lapsia ennen haastatteluja, jotta he saivat tutustua

meihin ensin ja jutella kanssamme. Uskoimme, että tämä tulisi helpottamaan lasten jännitystä ja vierastamista meitä kohtaan haastattelutilanteissa. Haastattelimme lapsia esimerkiksi heidän leikkiessään tai askarrellessaan. Emme halunneet viedä lapsia erilliseen tilaan pois muiden luota, koska ajattelimme tilanteen olevan lapsille näin paljon luontevampi. Mielestämme oli tärkeää ja meille itsestään selvää toteuttaa haastattelut niin, että menimme lasten tasolle samalla leikkimään ja haastattelemaan heitä. Vaikka haastattelut olivat yksilöhaastatteluja, haastateltaessa ympärillä oli muitakin lapsia. Tämä ei näyttänyt häiritsevän lapsia, vaan he olivat vapautuneita ja vastasivat mielellään kysymyksiin.

Aineistoa kerätessä suurimpana etuna puolistrukturoiduissa haastatteluissa on joustavuus. Näin tutkija voi tilanteen mukaan vaihdella kysymysten järjestystä ja tarkentaa vastauksia. Haastatteluissa positiivisena puolena on se, että tutkija pystyy näkemään vastaajan ilmeet ja eleet ja saa sitä kautta haastattelusta enemmän irti. On myös tärkeää, että haastattelussa voi kysyä tarvittaessa lisäkysymyksiä ja perusteluja ajatuksille. Haastattelu on hyvä aineistonkeruumenetelmä, jos kyseessä on vähän kartoitettu asia, jolloin tutkija ei voi varmasti tietää ennalta vastausten kulkua. Tässä näkyikin haastattelujen joustavuus, joka tuo mielekkyyttä kummallekin osapuolelle. Haastatteluihin liittyy kuitenkin myös toinen puoli. Aineisto, joka haastatteluissa saadaan, on konteksti- ja tilannesidonnaista. Tämä tarkoittaa sitä, että jossakin eri tilanteessa vastaaja voi kertoa hyvin eri vastauksen. Jos haastattelijalla on vastaajalle ennestään tuntematon, voi hän haastattelutilanteessa tuntea olonsa pelokkaaksi ja jännittyneeksi. (Hirsjärvi ym. 2009, 204–205.)

Nimensä mukaisesti teemahaastatteluissa edetään tiettyjen ennalta päätettyjen teemojen mukaisesti. Ei ole sääntöä, pitääkö kysymykset esittää täysin samassa järjestyksessä ja pitääkö sanamuotojen olla samat. Haastattelut voi toteuttaa joko intuitiivisesti kuitenkin sovittuja teemoja noudattaen tai tietyissä ennalta tehdyissä kysymyksissä pysyen. Näitä eri vaihtoehtoja voi siis vaihdella tutkimusten mukaan. Teemahaastattelujen kysymykset on laadittava siten, että niillä saadaan ratkaisu tutkimuskysymyksiin. Niissä ei voi siis kysyä mitä tahansa, vaan on kuitenkin pysyttävä aiheessa. (Sara-järvi & Tuomi 2009, 75.)

Haastattelut voidaan toteuttaa joko yksilö-, pari- tai ryhmähaastatteluina. Se, keitä vastaajat ovat ja mikä on tutkimuksen aihe, vaikuttaa valintaan haastattelumuodosta.

Yksilöhaastattelussa keskitytään haastateltavan omiin mielipiteisiin ja käsityksiin. Ryhmähaastattelussa taas jokaisen haastateltavan tulee ottaa myös muiden haastateltavien mielipiteet huomioon, vaikkei itse olisikaan samaa mieltä. (Hirsjärvi ym. 2009, 210; Pietilä 2010, 215.)

5.2.2 Kyselylomakkeet

Teetimme kerholaisten vanhemmilla kyselyn lomakkeiden muodossa. Lähetimme kyselylomakkeet kerhonohtajille sähköisesti, ja he jakoivat ne vanhemmille. Vanhemmilla oli kaksi viikkoa aikaa vastata niihin. Keskustelimme tätä ennen kerhonohtajien kanssa ja yhdessä totesimme, että aika on riittävä. Koimme tärkeäksi hyvän yhteistyön ohjaajien kanssa, sillä he muistuttivat vanhempia palauttamaan lomakkeet. Tämä oli tärkeää, koska itse emme vanhempia juuri nähneet. Jokaiselle vanhemmalle jaettiin oma lomake.

Valitsimme kyselylomakkeen vanhempien vastausten aineistonkeruumenetelmäksi sen vuoksi, että siten tiedonkeruu tapahtuu anonyymisti ja tehokkaasti. Kyselylomakkeiden avulla tietoa voidaan käsitellä sekä määrällisesti että laadullisesti. Tutkimuksemme on laadullinen, sillä valitsimme kyselylomakkeeseen avoimet kysymykset. Kyselylomakkeissa voidaan siis käyttää joko avoimia kysymyksiä tai vaihtoehtokysymyksiä. Me käytimme tutkimuksessamme avoimia kysymyksiä, joista saimme laadullista aineistoa. Tämä sopi meidän tarkoitukseemme parhaiten, sillä esimerkiksi vaihtoehtokysymyksissä on valmiit vastausvaihtoehdot ja tämä ei olisi välttämättä tuonut meille haluamiamme vastauksia tarpeeksi laajasti. ”Avoimien kysymysten suosijat perustelevat valintaansa sillä, että avoimet kysymykset antavat vastaajalle mahdollisuuden sanoa, mitä hänellä on todella mielessään, kun taas monivalintatyypiset kysymykset kahlitsevat vastaajan valmiiksi rakennettuihin vaihtoehtoihin.” (Hirsjärvi ym. 2009, 201).

Koska vastaavasta aiheesta ei ole tehty paljoa tutkimuksia, emme voineet juurikaan tutustua muihin aineistoihin, jonka vuoksi meillä ei ollut oletuksia tulevista vastauksista. Päädyimme laatimaan lomakkeen itse edellä mainittujen seikkojen vuoksi. Avointen kysymysten vastausten analysointi vaatii eniten työtä. Vaikka tiesimme tämän ja vanhempia on aika paljon (40), päätimme tehdä lomakkeeseen avoimet kysymykset, sillä meitä on kuitenkin kaksi analysoimassa vastauksia. (ks. liite)

Kyselylomakkeissa voidaan kysyä perusteluja esimerkiksi mielipiteille; ”Miksi valitsitte juuri seurakunnan kerhon?”. Koimme mielenkiintoiseksi ja tärkeäksi kuulla vanhempien mielipiteitä perusteluineen. Yleensä kyselylomakkeissa on alussa joitakin taustakysymyksiä vastaajaa koskien. Mielestämme meidän työmme kannalta esimerkiksi vanhemman ammatti ei ollut oleellinen asia, vaan kysyimme lasten ikää sekä kuinka monta lasta vanhemmilla on kerhossa ja kuinka kauan lapset ovat kerhossa käyneet. Nämä olivat meidän mielestämme tutkimuksessamme oleelliset seikat ja taustatiedot. Lomakkeiden avulla pyrimme saamaan tietoja vanhempien arvoista, asenteista ja uskomuksista, käsityksistä sekä mielipiteistä. (Hirsjärvi ym. 2009, 197.)

5.3 Analyysimenetelmä

Sisällönanalyysi on perinteinen laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmä. Sisällönanalyysissa aineisto käydään ensin läpi ja valitaan ne asiat, jotka kiinnostavat eniten. Tämän jälkeen luokitellaan, teemoitellaan tai tyypitellään aineisto ja kirjoitetaan yhteenveto. Tutkimuksessamme käytimme vanhempien kyselylomakkeiden vastausten analysoimiseen teemoittelua. Tuomi ja Sarajärvi toteavat teoksessaan Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi, että teemoittelussa on kyse laadullisen aineiston pilkkomisesta ja ryhmittelystä erilaisten teemojen mukaan. Tämän jälkeen voidaan vertailla eri teemojen esiintymistä aineistossa. (Sarajärvi & Tuomi 2009, 91–93.)

Aineistoa käsitellessämme jouduimme valitsemaan, mitä haluamme nostaa työssämme esille. Tämän vuoksi osa aineistosta jää ikään kuin mainitsematta. Koska teemoitimme vastaukset, jotkin yksittäiset mielipiteet jäivät taka-alalle. Jorma Kananen toteaa, että haastattelujen sisällön suhteen valitaan se, mitä otetaan tutkimukseen, eli tehdään aineiston sisäiset valinnat. Mielestämme poimimme vastauksista oleellisimmat asiat ja teemat, kuitenkin väheksymättä mitään. Nostimme esille erityisesti ne seikat, jotka tulivat useimmiten vastauksissa ilmi. (Kananen 2008, 58.)

Lasten haastatteluissa käytimme teemoittelua. Haastattellessamme lapsia kirjoitimme vastaukset ylös, jonka jälkeen kirjoitimme ne puhtaaksi. Myöhemmin kokosimme kaikkien lasten vastaukset yhteen kysymys kerrallaan. Tämän jälkeen yhdistelimme samanlaiset vastaukset eli teemoitimme ne.

5.4 Eettisyys opinnäytetyössämme

Pohdimme työn eettisyyttä lapsia haastatellessamme. Kysymyksemme olivat joillekin lapsille vaikeita ja huomasimme johdattelevamme heitä. Tällaisia tilanteita olivat esimerkiksi kun kysyimme lapselta mikä kerhossa on kivaa ja jos lapsi ei vastannut, saatoimme mainita erilaisia vaihtoehtoja. Usein keskustelu lähti tämän jälkeen hyvin eteenpäin ja lapsi rohkaistui vastaamaan kysymyksiin. Keskustelimme yhdessä haastattelujen jälkeen lasten johdattelusta ja koimme siitä keskustelun tärkeäksi asiaksi. Huomasimme molemmat haastatellessamme lapsia, että oli vaikeaa olla johdattelematta. Tiedostettuaamme asian, pyrimme olemaan johdattelematta, siinä kuitenkin aina onnistumatta.

Olisimme voineet käyttää haastattelutilanteissa nauhuria, mutta koimme tilanteen olevan luontevampi sekä itsellemme että lapsille, kun kirjoitamme vastaukset paperille. Hyvä puoli nauhurin käytössä olisi toki ollut se, että sieltä olisimme voineet tarkistaa vastaukset. Eli emme voineet palata vastauksiin uudelleen. Näin ollen jotkin seikat ovat voineet jäädä huomioimatta. Olisi ollut hyödyllistä ja mielenkiintoista käyttää nauhuria myös siksi, että silloin olisimme voineet kiinnittää huomiota enemmän omaan haastattelutapaamme. Tällöin olisimme voineet kehittää ja mahdollisesti muuttaa tapaamme haastatella seuraavaksi kerraksi.

Haastattelemamme lapset olivat alle 18-vuotiaita, joten meidän täytyi kysyä haastatteluihin lupa vanhemmilta. Tämän lisäksi kysyimme ennen haastattelutilannetta suostumuksen myös lapselta itseltään. Perustuslaissa sanotaan, että huoltaja päättää lapsen henkilökohtaisista asioista, joihin käytännössä haastattelut voidaan liittää. Huoltajan tulee keskustella lapsen kanssa asiasta, mikäli se on mahdollista lapsen ikään ja kehitystasoon nähden. Lapsella on perustuslain mukaan itsemääräämisoikeus, jonka mukaan hänellä on oikeus kieltäytyä esimerkiksi haastattelusta. Lapsen huoltajille tulee antaa tieto tulevasta tutkimuksesta, tämä on lähtökohta. (Lagström, Pösö, Rutanen & Vehkalahti 2010, 33.) Me teimme kerhopaikan ilmoitustaululle paperisen esitteen, jossa kerroimme itsestämme ja tulevasta tutkimuksesta. Koimme tämän tärkeäksi luottamuksenluojaksi, jotta vanhemmat olisivat ajoissa tietoisia asiasta. Jaoimme vanhemmille tietysti myös lupalomakkeet, joissa kysyttiin heidän suostumustaan lasten haastatteluihin.

Lapsia ja nuoria tutkiessa on tärkeää luoda luottamuksellinen suhde haastateltaviin. (Lagström ym. 2010, 16). Meille oli itsestään selvää käydä paikanpäällä tutustumassa lapsiin ja esittäytyä heille. Koimme tämän luottamuksellisen suhteen luomiseksi tärkeänä. Tämä oli myös meille itsellemme tärkeää ja hyödyllistä, koska näin paikka ja tilat tulivat tutuimmiksi sekä kasvot tutuiksi.

5.5 Muita tutkimuksia aiheeseen liittyen

Tutkimuksia aiheestamme ei ole juurikaan tehty. Tosin tutkimuksia aiheeseemme liittyen löytyi jonkin verran. Näitä ovat esimerkiksi Seurakunnan päiväkerho osana varhaiskasvatusta, joka on Helsingin yliopiston opiskelijan opinnäytetyö vuodelta 2000 ja Seurakunnan päiväkerho perheen kristillisen kasvatuksen tukijana, joka on Diakoniammattikorkeakoulun opiskelijan opinnäytetyö vuodelta 2001. Myös Suomalaisen päiväkerhon merkitys perheille Espanjan Aurinkorannikolla, joka on tehty Saimaan ammattikorkeakoulussa vuonna 2011, liittyy läheisesti omaan työhömmme.

Päättelimme, että tutkimuksia ei ole tehty niinkään päiväkerhojen merkityksestä perheille, vaan työt on usein rajattu tai kertovat vain yleisesti päiväkerhoista. Tämän vuoksi koemme, että tutkimuksemme on hyödyllinen ja merkityksellinen. Opinnäytetyömme aihe on myös ajankohtainen ja vaati mielestämme positiivista huomiota ja syventymistä näihin asioihin.

6 TUTKIMUSTULOKSET

6.1 Mielakan seurakuntakodin päiväkerhojen merkitys 4 - 7-vuotiaiden vanhemmille

Kysyimme vanhemmilta taustakysymyksiä joiden pohjalta selvisi, että Mielakan seurakuntakodin päiväkerhojen 4 - 7-vuotiaat lapset olivat käyneet kerhossa puolesta vuodesta kolmeen vuoteen. Jotkut olivat aloittaneet kerhon jo 3-vuotiaana ja osa esimerkiksi vasta viiden vuoden iässä. Aloitusaika oli siis vaihteleva.

Vanhemmat olivat valinneet seurakunnan kerhon muun muassa rakenteellisten seikkojen vuoksi. Näitä olivat esimerkiksi sijainti, turvallisuus ja sopiva ajankohta. Myös se, että kerho on ilmainen, koettiin yhdeksi valintaperusteeksi.

Vastauksista ilmeni myös, että kun lapset ovat kotihoidossa, on seurakunnan päiväkerho hyvä valinta. Vanhemmat totesivat myös taustojen ja kokemusten merkitsevän. Se, että vanhempi itse tai perheen muut lapset ovat käyneet kerhossa, on merkityksellistä.

Seurakunnan päiväkerholla oli monipuolinen merkitys vanhemmille. Kodin ulkopuolinen toiminta ja kasvatus koettiin merkitykselliseksi, koska vanhemmat saavat hengähdystauon ja heillä on aikaa nuoremmalle lapselle. He kokivat myös saavansa tukea lapsen kasvatuksessa. Vanhempien mielestä oli tärkeää, että lapsi saa eri näkökulmia maailmasta ja oppii ajattelemaan monelta eri kantilta.

Vanhemmat mainitsivat useita asioita, joiden kokivat olevan merkityksellisiä lapselle sekä hänen kehitykselleen kerhossa. Esiin nousi erityisesti sosiaalinen kehitys, koska lapsi on saanut kavereita ja oppinut ryhmätyötaitoja. Se, että lapsi oppii olemaan ryhmässä ja on saanut uusia ystäviä, koettiin merkitykselliseksi. Lasten todettiin viihtyvän kerhossa hyvin sekä myös menevän sinne mielellään.

Vanhempien mielestä kerhon toiminta, kuten askartelu, leikit ja kädentaitojen oppiminen, merkitsevät heidän lapsilleen paljon. Vanhemmat mainitsivat myös, että kerhossa opetellaan paljon tärkeitä asioita, kuten kuuntelemista ja oman vuoron odottamista. Muutama vanhempi koki, että kerhossa on mukava käydä verraten päiväkodin isoihin ryhmiin.

Raamatun kertomukset ja kristillinen maailmankatsomus olivat tärkeitä seikkoja vanhemmille. Kysyimme vanhemmilta myös, mitä hyötyä he kokevat saavansa perhe-elämäänsä ja arkeensa seurakunnan kerhosta, esimerkiksi hengellisesti. Kristillisyyden nousikin vastauksista vahvasti esille, muun muassa uskonnollinen kasvatus ja opetukset, kristilliset arvot ja se, että kerhossa käsiteltävät asiat vahvistavat kotona opittua, mainittiin.

Vanhemmat näkivät kerhosta olevan hyötyä niin lapsille kuin vanhemmillekin. Kerho tukee vanhemmuutta muun muassa siten, että sen kautta voi saada yhteyksiä muihin vanhempiin ja toisaalta vanhemmat saavat omaa aikaa. Jo pelkästään tuo kaksi tuntia päivässä kaksi kertaa viikossa tuntui merkitsevän heille paljon ja auttavan arjenhallinnassa.

6.2 Mielakan seurakuntakodin päiväkerhojen merkitys 3-vuotiaiden vanhemmille

Vanhemmille esitetystä taustakysymyksistä kävi ilmi, että jokaisesta perheestä kerhossa käy yksi lapsi, ja suurin osa lapsista on käynyt kerhoa puoli vuotta. Suurin syy juuri seurakunnan kerhon valinnalle on se, että lapsi on kotihoidossa. Myös se, että vanhempi itse tai muut lapset ovat käyneet seurakunnan kerhossa, vaikutti valintaan. Myös tässä kerhoryhmässä nousivat esille rakenteelliset seikat, joita ovat se, että kerho on ilmainen, lähellä ja sopivana ajankohtana.

Vanhemmat kokivat ikätoverit ja virikkeet tärkeänä lapsille. Vanhempien mielestä suurin merkitys lapselle ja hänen kehitykselleen on sosiaalisten taitojen oppiminen, joihin kuuluu ryhmässä toimiminen, kaverit ja toisten huomioon ottaminen. Myös kerhossa viihtyminen ja se, että lapsen mielestä kerhoon on kiva mennä, nousi monessa vastauksessa esille. Vanhemmat kokivat lapselle merkitykselliseksi kerhon toiminnan, muun muassa laulut, leikit ja askartelun.

3-vuotiaiden lasten vanhemmat kokivat saavansa perhe-elämäänsä ja arkeensa tukea vanhemmuuteen seurakunnan kerhosta. Kerho rytmittää arkea ja tuo siihen vaihtelua sekä antaa jatkuvuutta perhe-elämään. Pienten lasten vanhemmat kokivat kerhon merkityksen itselleen suurena ja ehdottoman tärkeänä. Vanhemmat saavat kerhon aikana hengähdystauon itselleen ja lapsi saa omaa aikaa sekä mielekästä toimintaa.

Muutamassa vastauksessa syiksi kerhon valinnalle mainittiin kristillisyys ja siihen kuuluvat hengellinen kasvatus ja kristinuskon perusasiat. Se, että lapsi oppii tuntemaan Jumalaa ja ymmärtää Jumalan luonnolliseksi osaksi elämää mainittiin muutamassa vastauksessa. Eräässä vastauksessa vanhempi kertoi saavansa infoa seurakunnan tapahtumista ja toiminnasta kerhon kautta. Kyselyistä selvisi myös, että ohjaajilla on merkitystä kerhossa viihtymiseen. Vanhemmat pitivät ohjaajia hyvinä ja luotettavina.

6.3 Mielakan seurakuntakodin päiväkerhojen merkitys 4 - 7-vuotiaille lapsille

4 - 7-vuotiaista kerholaisista suurin osa piti leikkimistä kerhon mukavimpana asiana. Viiden mielestä kerhossa on kaikki kivaa, kolmen mielestä askartelu ja yksi mainitsi hartauden mukavimmaksi asiaksi. Lapset kertoivat, että kerhossa leikitään, syödään, lauletaan ja siellä on kirkkokerho. Kysyttäessä, mitä lapset ovat kerhossa oppineet,

muutama vastasi, että lauluja, ja myös kerho-rukous, askartelu ja leikkiminen mainittiin.

Lapsista muutama ei muistanut, mitä kerhossa puhutaan Jeesuksesta, mutta muutama kuitenkin mainitsi laulujen kertovan Jeesuksesta. Lapset kertoivat, että hartaushetkissä puhutaan anteeksipyyttämisestä, luetaan Raamattua, rukoillaan Taivaan Isälle, tehdään jotain hyvää ja hartaus on muutenkin kiva. Yksi lapsi kertoi, ettei ole oppinut hartaushetkistä mitään uutta, ja yksi puolestaan sanoi oppineensa uutta. Eräs lapsi mainitsi, että hartaushetkessä on puhuttu joulupukista.

Lähes kaikki lapset kertoivat saaneensa kerhosta uusia kavereita. Yksi lapsista mainitsi, että kerhossa kaikki ovat kavereita. Suurin osa lapsista odotti innolla pääsevänsä kerhoon. Muutama lapsi sanoi, ettei tykkää herätä aikaisin kerhopäivinä.

6.4 Mielakan seurakuntakodin päiväkerhojen merkitys 3-vuotiaille lapsille

3-vuotiaiden lasten mielestä kerhossa oli kivointa leikkiminen. Myös piirtäminen ja ”kaikki” mainittiin. Lapset kertoivat, että kerhossa lauletaan ja leikitään. Muutama lapsista kertoi oppineensa kerhossa lauluja ja jotakin uutta. Yksi sanoi, ettei ole oppinut mitään uutta. Lapset sanoivat, että hartaushetkessä puhutaan tarinoista, jotka kertovat muun muassa Jeesuksesta ja hauvasta. Yksi vastasi, ettei osaa sanoa, mitä Jeesuksesta puhutaan. Suurin osa lapsista kertoi saaneensa kerhosta uusia kavereita, ja yksi kertoi, ettei ole saanut. Suurin osa lapsista oli sitä mieltä, että kerhoon on kiva lähteä aamuisin.

6.5 Yhteenveto

Molempien kerhoryhmien vanhemmat kokivat kerhon rakenteelliset seikat tärkeiksi kerhon valinnassa. Näitä olivat muun muassa sijainti, ajankohta ja se, että kerho on ilmainen. Tutkimuksestamme kävi ilmi, että vanhempien mielestä yksi kerhon suurimmista anneista oli lapsen sosiaalinen kehitys ja siihen liittyvät taidot, kuten ryhmässä toimiminen ja toisen huomioonottaminen. Perheet kokivat kristillisyyden ja uskontokasvatuksen yhtenä merkityksellisenä osana kerhon antia. Erityisesti 3-vuotiaiden ryhmän vanhemmat nostivat kotihoidon yhdeksi kerhon valinnan kriteeriksi. He kertoivat saavansa hengähdystauon itselleen.

Leikkiminen ja kaverit olivat molempien kerhoryhmien lasten mielestä kaikkein mukavinta kerhossa. Suurin osa lapsista odotti pääsevänsä innolla kerhoon, vaikka joitakin aikainen herätys kerhoaamuina harmitti. Lähestulkoon kaikki lapset kertoivat saaneensa kerhosta uusia kavereita. Joillekin lapsille hartauksista oli jäänyt mieleen lauluja ja tarinoita, kun taas erityisesti pienten ryhmässä hartaudesta ei osattu sanoa paljoakaan.

7 POHDINTA

Opinnäytetyöprosessimme on ollut pitkä ja tällainen rauhallinen tahti on sopinut meille. Yhteistyömme on sujunut vaivattomasti ja ajatusmaailmamme ovat käyneet yksiin koko prosessin ajan. Tämä on tehnyt opinnäytetyömme tekemisestä mielekäästä, ja olemme molemmat kokeneet saavamme toteuttaa omat mielipiteet ja näkemykset. Koemme, että olemme opinnäytetyön tekemisen kautta saaneet lisää tärkeää teoriapohjaa omaa ammatillista kasvua ajatellen. Koska molemmat valitsimme kasvatus- ja perheytyön suuntautumisvaihtoehdon, tukee opinnäytetyömme osaamistamme juuri tällä osa-alueella. Olemme saaneet olla yhteistyössä monipuolisesti eri verkostojen kanssa ja koemme tämän olleen suuri rikkaus ja opettavainen kokemus.

Mielakan päiväkerhojen ohjaajien innostunut asenne oli työmme kannalta tärkeää. He jakoivat kyselylomakkeet vanhemmille ja olivat vaikuttamassa siihen, että suuri osa lomakkeista palautui. Tämän takia vastausprosentti olikin hyvä. Yhteistyö kerhon ohjaajien kanssa on muutenkin sujunut kaikin puolin hyvin. Aloitimme työskentelyn keskustelemalla heidän kanssaan ennen haastatteluja ja lomakkeiden jakoa. Saimme heiltä tarpeellisia ideoita sekä ohjeita tutkimuksen toteuttamiseksi. Toivomme, että päiväkerhojen ohjaajat hyötyvät saamastaan palautteesta: hyvästä työstä ja yleisesti kerhon toimivuudesta. Koemme tärkeäksi, että he saavat kiitosta työstään, koska mielestämme he tekevät arvokasta työtä. Työn edetessä olemme molemmat kokeneet arvostavamme seurakuntaa ja siellä tehtävää työtä entistä enemmän.

Opinnäytetyötä suunnitellessamme saimme seurakunnan taholta muutaman kysymysehdotuksen, joita voisimme käsitellä työssämme. Näitä olivat: ”Miltä kerhonohjaajan vaihtuminen kesken vuotta tuntuu lapsen ja vanhempien kannalta?” sekä ”Miksi perhe on valinnut juuri seurakunnan kerhon?”. Kysyimme päiväkerhon ohjaajilta vaihtuvuudesta, ja he kertoivat, etteivät ohjaajat ole viime aikoina vaihtuneet. Tämän vuoksi

emme kokeneet tarpeelliseksi lisätä tätä kysymystä lomakkeisiin. Sen sijaan toinen seurakunnan ehdotus on ollut yksi työmme tärkeistä kysymyksistä.

Yksi työmme tarkoituksista oli, että vanhemmat miettivät sitä, miksi valitsivat juuri seurakunnan kerhon ja mikä merkitys sillä on heille vanhempina ja perheenä. Koimme tärkeäksi, että haastattelujen ansiosta lapset kokisivat olevansa osallisia ja tulevansa kuulluiksi. Se, että heidän mielipiteitään kuunnellaan, merkitsee lapsille paljon. Myös se, että huomioimme jokaisen lapsen yksilöllisesti, tuntui meistä tärkeältä.

Tutkimuksestamme kävi ilmi, että vanhemmille on tärkeää se, että kerho on ilmainen. Mielestämme se, että kerho on ilmainen, on tärkeä asia ja voi olla ratkaiseva syy kerhon valinnalle. Tutkimme eri seurakuntien päiväkerhojen Internet-sivuja ja huomasimme, että esimerkiksi Helsingin seudulla Malmin seurakunnassa päiväkerhot ovat maksullisia. (Päiväkerho ja ryhmäperhekerho). Tällöin kaikki perheet eivät pystyisi välttämättä osallistumaan seurakunnan kerhotoimintaan. Mielestämme on tärkeää, että kerho tulisi olemaan ilmainen Kouvolan seurakunnassa tulevaisuudessakin.

Mietimme pitkään lomakkeiden sisältöä ja kysymyksiä. Kun olimme saaneet lomakkeet valmiiksi, olimme niihin tyytyväisiä ja mielestämme sisältö vastasi tutkimuskysymyksiimme. Aineiston analyysivaiheessa mieleemme nousi muutama uusi aihe, jotka olisivat sopineet hyvin työhömmme. Mietimme esimerkiksi, että olisimme voineet kysyä vanhemmilta enemmän ohjaajista, koska olisi ollut mielenkiintoista kuulla useammalta vanhemmalta heidän mielipiteensä asiasta. Mietimme tätä asiaa myös siksi, että osa vanhemmista antoi positiivista palautetta ohjaajista. Myöhemmin mieleemme tuli myös, että vanhemmilta olisi voinut kysyä kehittämissuhteita kerhoon. Se olisi kiinnostanut meitä ja olisi tuonut hyvää sisältöä sekä meidän työhömmme että ohjaajille.

Kirjallisuutta aiheeseemme liittyen löytyi vaihtelevasti. Seurakunnan päiväkerhoista ja lapsen hengellisestä kehityksestä on julkaistu suhteellisen vähän kirjoja viimeisen vuosikymmenen aikana. Löysimme aiheemme tiimoilta paljon vanhaa kirjallisuutta, jotka ovat peräisin jopa 1950-luvulta. Kirjat olisivat voineet olla todella hyviä, mutta emme voineet niitä käyttää, koska meidän tulee työssämme käyttää mahdollisimman uutta tietoa. Lapsen sosiaalisesta ja psyykkisestä kehityksestä löytyi paljonkin kirjallisuutta, ja oli haasteellisempaa valita juuri työhömmme sopivaa teoriaa. Huomasimme, että perheisiin liittyvää kirjallisuutta on runsaasti, mutta esimerkiksi vanhempien jak-

samisesta ja sen tukemisesta löytyi yllättävän vähän teoriaa. Tutkimus-kirjallisuudesta saimme teoriatietoa mielestämme hyvin ja tarpeeksi.

Mielestämme saimme tutkimuksemme tiimoilta paljon uutta tietoa ja olemme tyytyväisiä työhömmme. Meille heräsi ajatus siitä, että vastaavanlaisen tutkimuksen voisi tehdä esimerkiksi seurakunnan äiti-lapsikerhosta, leireistä tai muusta toiminnasta. Kokeemme, että olisi tärkeää ja ajankohtaista tehdä useita erilaisia tutkimuksia seurakunnan toiminnasta tuoden näin seurakuntaa enemmän esille. Seurakunnasta eroaminen ja muu negatiivisuus siihen liittyen saisi näin käänteen positiivisempaan suuntaan. Mietimme myös, että seurakunnan toiminnan kehittämistä voisi tutkia enemmänkin. Kehittämistarpeita voisi kartoittaa niin työntekijöiden kuin asiakkaidenkin näkökulmista. Tämä voisi tuoda uusia ulottuvuuksia seurakunnan lapsityöhön. On tärkeää pysyä ajan hermolla ja olla kykeneväinen muuttamaan omia toimintatapoja yhteiskunnallisten muutosten mukaan.

LÄHTEET

- Aalto, K. & Gothóni, R. 2009. Ihmisen lähellä: Hengellisyys hoitotyössä. 1.painos. Helsinki: Kirjapaja.
- Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Nurmi, J-E., Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. 2007. Ihmisen psykologinen kehitys. 1.-2. painos. Helsinki: WSOY.
- Airola, M. & Tarsalainen, A., 2003. Perheessä on voimaa. Helsinki: Lasten Keskus.
- Alopaeus-Karhunen, P. & Wennermark, P-L. 2004. Evankelisluterilaisen kirkon lapsityön historiaa. Teoksessa: Heinonen, L., Luodeslampi, J. & Salmensaari L. (toim.) Lapsityön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, s. 13 - 23.
- Coplan, R. & Killen, M. 2011. Social development in childhood & adolescence – A contemporary reader. United Kingdom: Wiley-Blackwell.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 10.painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Holm, N. 2004. Teologiaa lasta varten - Uskonnonpsykologisia näkökohtia. Teoksessa: Heinonen, L., Luodeslampi, J. & Salmensaari L. (toim.) Lapsityön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, s. 25 - 47.
- Horppu, S., Leppämäki, P. & Nurmiranta, H. 2009. Kehityspsykologiaa lapsuudesta vanhuuteen. 1.painos. Helsinki: Kirjapaja.
- Ijäs, K. 2009. Arvot asuvat kotona –ajatuksia perhearvoista. Helsinki: Kotimaa-Yhtiöt / Kirjapaja.
- Kananen, J. 2008. Kvalitatiivisen teoria ja käytänteet. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.
- Kekkonen, M. 2009. Vanhempien näkemyksiä varhaiskasvatuksen kehittämiseksi. Teoksessa: Lammi-Taskula, J., Karvonen, S. & Ahlström, S. (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi 2009. Terveys- ja hyvinvoinninlaitoksen tutkimus. Helsinki: Yliopiston

kirjapaino, s. 162 - 171. Saatavissa: <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/0e6f5676-9ccf-4490-8496-45c7b3acce5f>. [Viitattu 18.3.2012].

Keltikangas-Järvinen, L. 2010. Sosiaalisuus ja sosiaaliset taidot. Juva: WSOY.

Kettunen, S., Kyllönen, M., Mäki, L., Pitkänen, M., Pulkkinen, E. & Pulkkinen, J. 2005. Aamu- ja iltapäivätoiminnan käsikirja. Hämeenlinna: Päivä Osakeyhtiö.

Kinnunen, S. 2011. Lapsen usko – miten tukea lapsen hengellistä kasvua? Ryttylä: Kustannus Uusi Tie.

Kinnunen, S. 1996. Luottamustehtävä – koti lapsen hengellisen kasvun tukijana. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino.

Kirkkohallitus / Kirkon kasvatus- ja nuorisotyö. Seurakunnan päiväkerho on leikin lumoa ja hiljaisuutta. Esite seurakunnan päiväkerho -toiminnasta. Seurakuntien Lapsityön Keskus ry:n internetsivut. Saatavissa: http://www.evl-slk.fi/files/160/Leikin_lumoa.pdf. [Viitattu 23.8.2012].

Kirkosta eroaminen jatkuu vakaana – puolivuotiskatsaus 2010. Eroakirkosta.fi-internetsivut. Saatavissa: http://eroakirkosta.fi/media/none/tiedote_11_2010.html?year=2010. [Viitattu 9.5.2012].

Kolbe, L. & Järvinen, K. (toim.) 2002. Onks ketään kotona? Kasvatuksen suuntaa etsimässä. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Korhonen, M. 2002. Aina oli joku kotona. Teoksessa: Kolbe, L. & Järvinen, K. (toim.) Onks ketään kotona? Kasvatuksen suuntaa etsimässä. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi, s. 56–67.

Korpela, R. & Nieminen, P. (toim.) 2004. Leikkitarkkailu: Käsikirja lapsen toiminnallisen kehityksen arvioimiseksi. Tampere: Tampereen yliopisto, psykologian laitos.

Kyselylomake. OK-opintokeskuksen julkaisu. OK-opintokeskuksen Internet-sivut. Saatavissa: <http://ok-opintokeskus.fi/kyselylomake>. [Viitattu 21.5.2012].

Lagström, H., Pösö, T., Rutanen, N. & Vehkalahti, K. (toim.) 2010. Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka. Helsinki: Nuorisotutkimusseura ry. / Nuorisotutkimusverkosto.

Lammi-Taskula, J. & Salmi, M. 2009. Työ, perhe ja hyvinvointi. Teoksessa: Lammi-Taskula, J., Karvonen, S. & Ahlström, S. (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi 2009. Terveys- ja hyvinvoinninlaitoksen tutkimus. Helsinki: Yliopiston kirjapaino, s. 38 - 47. Saatavissa: <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/0e6f5676-9ccf-4490-8496-45c7b3acce5f>. [Viitattu 18.3.2012].

Lammi-Taskula, J. & Salmi, M. 2009. Työnjako ja tyytyväisyys parisuhteeseen pikkulapsiperheissä. Teoksessa: Lammi-Taskula, J., Karvonen, S. & Ahlström, S. (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi 2009. Terveys- ja hyvinvoinninlaitoksen tutkimus. Helsinki: Yliopiston kirjapaino, s. 50 - 57. Saatavissa: <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/0e6f5676-9ccf-4490-8496-45c7b3acce5f>. [Viitattu 18.3.2012].

Lapsi on osallinen -kirkon varhaiskasvatuksen kehittämissuunnitelma 2008. Seurakuntien lapsityön keskuksen internetsivut. Saatavissa: http://www.evlslk.fi/files/346/Varhaiskasvkehittamisen_asiakirja.pdf. [Viitattu 30.4.2012].

Launonen, P. 2008. Kasvattava ja palveleva kirkkokristillinen lapsi- ja nuorisotyö historian murrosvaiheissa. Teoksessa: Porkka, J. (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus, s. 221 - 234.

Luukkonen 2008. Keskiössä lapsi. Teoksessa: Luukkonen, L. (toim.) Jokapäiväinen leipä, lepo ja leikki: Kirkon aamu- ja iltapäivätoiminnan käsikirja. Helsinki: Lasten Keskus, s. 51 - 66.

Nieminen, P. & Korpela, R. (toim.) 2004. Leikkitarkkailu: Käsikirja lapsen toiminnallisen kehityksen arvioimiseksi. Tampere: Tampereen yliopisto, Psykologian laitos.

Parkkinen, T. & Keskinen, S.(toim.) 2005. Lapsen sosiaalisen kehityksen moninaisuus. Turku: Turun Ammattikorkeakoulu.

Petäjä, H. 2008. Varhaiskasvatuksen uskontokasvatus. Teoksessa: Porkka, J. (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus, s. 121 - 130.

Pietilä, I. 2010. Ryhmä- ja yksilöhaastattelun diskursiivinen analyysi. Kaksi aineistoa erilaisina vuorovaikutuksen kenttinä. Teoksessa: Hyvärinen, M., Nikander, P. & Ruusuvoori, J. (toim.) Haastattelun analyysi. Tallinna: Tallinna Raamatutrukikoda, s. 212 - 242.

Pulkkinen, L. 2002. Mukavaa yhdessä: Sosiaalinen alkupääoma ja lapsen sosiaalinen kehitys. Jyväskylä: PS-kustannus.

Päiväkerho ja ryhmäperhekerho. Helsingin seurakunnan Internet-sivut. Saatavissa: <http://www.helsinginseurakunnat.fi/seurakunnat/malmi/toiminta/lapsetjaperheet/lapset/paivakerhot.html>. [Viitattu 7.11.2012].

Päiväkerhot 3 - 6-vuotiaille. Kouvolan seurakunnan kotisivut. Saatavissa: <http://www.kouvolanseurakunta.fi/?id=616>. [Viitattu 23.3.2012].

Räsänen, A. 2008. Kristillinen kasvatusteoriat ja käytännössä. Teoksessa: Porkka, J. (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus, s. 287 - 304.

Sarajärvi, A. & Tuomi, J. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5.painos. Jyväskylä: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Torppa, M. 2008. Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteet. Teoksessa: Luukkonen, L. (toim.) Jokapäiväinen leipä, lepo ja leikki: Kirkon aamu- ja iltapäivätoiminnan käsikirja. Helsinki: Lasten Keskus, s. 27 - 36.

Torppa, M. 2008. Perhe, lapsen tärkein kasvu ympäristö. Teoksessa: Luukkonen, L. (toim.) Jokapäiväinen leipä, lepo ja leikki: Kirkon aamu- ja iltapäivätoiminnan käsikirja. Helsinki: Lasten Keskus, s. 70 - 78.

Vanhala, T. 2005. Kyselylomakkeet käytettävyytutkimuksessa. Tampereen yliopisto, Tietojenkäsittelytieteiden laitos. Saatavissa: <http://www.cs.uta.fi/usabsem/luvut/2-Vanhala.pdf>. [Viitattu 21.5.2012].

Ylitalo, M. 2007. Äitiyden roolimekossa. Juva: WS Bookwell.

Äikäs, K. Sähköpostitiedoksiannot 29.3. ja 10.4.2012. Kouvola.

Lupalomake lasten haastatteluihin

Hei!

Olemme sosionomi-opiskelijoita Kymenlaakson ammattikorkeakoulusta ja teemme seurakunnalle opinnäytetyötä aiheenamme seurakunnan päiväkerhojen merkitys lapsiperheille.

Kysyisimme teiltä lupaa haastatella lapsianne tammi-helmikuun aikana 2012. Haastattelujen tulokset tulevat ainoastaan meidän ja seurakunnan käyttöön.

Kiitos yhteistyöstänne!

Ystävällisin terveisin Hannamari Halminen ja Helena Olli

Lastani saa haastatella

Lastani ei saa haastatella

Nimikirjoitus:

Nimenselvennys:

Kyselylomake vanhemmille

Hyvät vanhemmat

Olemme sosionomiopiskelijoita Kymenlaakson ammattikorkeakoulusta ja teemme opinnäytetyötä aiheenamme seurakunnan päiväkerhojen merkitys lapsiperheille. Toivoisimme saavamme Teiltä vastaukset seuraaviin kysymyksiin. Palautattehan kyselyn mahdollisimman pian kerholle, viimeistään 3.2.2012. Vastauksistanne on paljon hyötyä meille.

1. Kuinka monta lasta teillä on tässä kerhossa ja minkä ikäisiä he ovat?

2. Kuinka kauan lapsenne on/ovat käyneet tässä kerhossa?

3. Miksi valitsitte juuri seurakunnan kerhon?

4. Mikä merkitys seurakunnan kerholla on ollut teille vanhempana?

5. Mikä merkitys kerholla on lapsellenne?

6. Mitä hyötyä teidän mielestänne kerhossa käymisestä on lapsenne kehityksen kannalta?

7. Mitä hyötyä koette saavanne perhe-elämäänne ja arkeenne seurakunnan kerhosta? (Esim. Hengellisesti, tms.)

Kiitos vastauksistanne ja yhteistyöstänne!

Terveisin Hannamari Halminen & Helena Olli

Haastattelukysymykset lapsille

Kysymykset:

Mikä kerhossa on kivointa?

Kerro mitä kaikkea täällä teette?

Oletko oppinut kerhossa jotakin? Mitä?

Mitä täällä puhutaan/kerrotaan Jeesuksesta? / Mitä hartaushetkessä puhutaan?

Oletko saanut uusia kavereita kerhossa?

Odotatko innolla pääseväsi kerhoon?